

pria auctoritate commutari in strictiorem religionem, quando constat de majori perfectione; quia tale votum ordinatur praecipue ad bonum spirituale personae promittentis; et ideo licet ipsimet religioni fieret specialis missio, licita semper esset commutatio in perfectiorum, quia haec conditio semper intelligitur inclusa. Atque hinc a fortiori fit, posse Praelatum hanc commutationem facere, etiam in casu dubio, et idem est de omni illo qui habet potestatem delegatam ad commutanda vota sine praedictio tertii: haec enim vota non censentur commutari cum praedictio tertii, ut ex dictis constat.

12. *Fit satis fundamentis oppositae sententiae.* — Ad primum fundamentum contrariae sententiae sumptum ex Levit. ult., primo dicendum est, legem illam non fuisse universalem, sed de solis animalibus aptis ad sacrificia, ut advertit Abul., quæst. 33. At in aliis votis non prohibebatur commutatio, et redemptio, ut ex antecedentibus et subsequentibus legibus ejusdem capituli constat. Unde in reliquis, quorum ibi non fit mentio, fieri poterat secundum dictamen juris naturalis, quia non extendebatur ad illa prohibitio. Unde multo minus extenditur ad vota legis gratiae, in qua lex illa non obligat, tum quia ceremonialia cessarunt, ad quæ illa pertinebat; tum etiam quia materia illius prohibitionis non habet locum hoc tempore, cum nunc nulla animalia idonea sint, ut offerantur Deo in sacrificium, sed solum Agnus immaculatus. Addit vero D. Thomas, d. art. 10, ad 1, illa animalia vota Deo, eo ipso fuisse consecrata Deo, et ideo non potuisse commutari, ne ad usus profanos res Deo semel consecratæ converterentur, et ita dicit hoc esse cum proportione servandum in lege gratiae, non ex vi legis Moysis, sed naturalis; quia si quis voeat calicem, et illum consecratum offerat, non poterit amplius commutari. Idem habet Abul., Num. 30, q. 102, et Levit. ult., q. 33; ut tamen idem tradidit in q. 29 et 138 et seq. in idem caput, illa sanctificatio non erat alia, nisi quæ provenit ex auctoritate illius legis, quia, scilicet, illa animalia per votum ita manebant Domino applicata, ut non possent mutari, et illa immobilitas applicatio dicebatur sanctificatio. Talis autem consecratio ex vi voti non invenitur in lege nova, ut etiam de voto solemnii infra dicimus. Et ideo nec per proportionem potest illa lex presenti temporis applicari. Nam si calix consecratus non potest in alienos usus converti, non est ratione voti, sed ratione propriæ

consecrationis: unde illa sublata per fractionem, posset fieri commutatio. Item calix voto promissus, licet consecratus, potest alteri loco applicari per voti commutationem. Simpliciter ergo dicendum est illam legem fuisse ceremoniale, et cessasse, ut ibi dixit Oleaster.

13. Ad secundum, ex cap. 1, de Voto, jam responsum est illud procedere, quando excessus non est evidens. Et similiter dicitur ad 3, in commutatione evidenter in melius non fieri dispensationem, sed rigorosam solutionem. Neque in hoc probamus sententiam Innocentii et Panormitani, de qua etiam supra dictum est. Ad quartum respondetur, satis constare de consensu Dei, quando res est evidenter melior, neque in hoc esse Deum cum homine comparandum; nam homo suam utilitatem peculiarem respicit, et interdum suam voluntatem, et aliquando in illo est pro ratione voluntas. Ad quintum respondetur, primum exemplum de lege non esse simile, quia votum in sua origine pendet ex propria voluntate, lex autem a voluntate Praelati emanat, et ideo votum potest per eamdem voluntatem mutari, quando constat de consensu creditoris, quia per quas causas nascitur obligatio, per easdem mutari potest; non sic autem lex, sed per voluntatem superioris mutanda est. Accedit quod obligatio voti, cum sit ex voluntate voventis, potest transferri in aliam materiam, et ita ex illa parte semper servatur aequalitas; obligatio autem obedientiae seu pracepti non potest ita transferri, et ita deficiet. Denique lex absolute prescribit rem praecipit, et facit illam esse necessariam, et ideo jam non potest habere rationem boni, quidquid impediverit observationem legis. At votum non facit rem simpliciter necessariam, sed respiciendo semper ad melius bonum, et includendo conditionem et quasi exceptionem: Dummodo illud non impediatur. Aliud vero exemplum de commutationibus humanis, jam dictum est non esse simile, et assignata est ratio differentia: ubi autem inter homines constaret evidenter de beneplacito domini seu creditoris, tunc procederet similitudo, et potius juvaret.

14. Sextum argumentum probat limitationem secundam, quam in prima assertione posuimus: nam in aliquibus votis gravioribus, praesertim perpetuis, judicium de meliori bono difficile est, et ideo Ecclesiæ Praelati, praesertim Pontifex, merito potest illud sibi reservare, nam spirituale potestatem habet ad declarandum quid sit Deo magis acceptum, imo

sæpe aliqua mutatio, licet in individuo sit melior, ad bonum commune non expedit, et ideo potest etiam prohiberi, ut sine auctoritate Praelati non fiat. Et ita potest Pontifex prohibere transitum ab una religione in aliam sine suo consensu, etiamsi arctior esse videatur. Vel etiam sic vetuit mutare votum factum in subsidium terræ sanctæ in aliam eleemosynam, sine exceptione melioris, quia in ordine ad commune bonum illud censebatur melius, et in universum est melius in hoc subesse iudicio Praelati, quando per prohibitionem illud interponit; seclusa autem speciali prohibitione, votum natura sua illam commutationem admittit.

CAPUT XIX.

UTRUM AD VOTI COMMUTATIONEM IN AEQUALIS
AUT MINUS, PRAELATI AUTORITAS ET CAUSA
REQUIRANTUR?

1. *Opinio aliquorum.* — De commutatione in æquale aliqui opinati sunt, fieri posse propria voluntate, et consequenter absque aliqua speciali causa. Ita tenet Medin., in Instruct., cap. 14; sequitur Henrig., lib. 2 de Poeniten., cap. 20, § 5, qui tribuit hanc opinionem Angelo, Cajetano, Abulensi, et Armillæ, sed immrito, ut constabit. Refert etiam Pedraz., in Sum., circa primum praecipuum, § 8; et Alcozer, in Sum., cap. 16, concl. 7. Sed hunc videre non potui, ille vero de sola commutatione in melius loquitur, et de ceteris sentit contrarium. Tribuit etiam Soto, l. 7 de Just., quæst. 2, art. ult., et quæst. 4, art. 3. Verumtamen in priori loco nihil dicit, in posteriori autem solum unum verbum dubitantis habet. Ait enim: *Forte, si certum esse possit rem esse aequalis apud Deum valoris, inconsulto Praelato, posset fieri commutatio.* Sed statim corrigit dubitationem, dicens, *sed tamen non esse adeotuta, quia dum agitur de qualitate, alienum requiritur judicium.* Et in sequentibus multa inculcat, quibus satis ostendit in contraria sententia firmasse judicium. Nam imprimis paulo inferius ait, quando dubium est an mutatione in melius vel in minus fiat, imo *ubi certissimum non sit opus esse excellentius, semper esse auctoritatem Praelati necessariam;* ergo ubi solum constat de aequalitate, multo magis sentit esse necessariam. Et infra dicit, omnem commutationem, quæ non est in melius, postulare justam causam; ex quo etiam sequitur postulare potestatem superiorem, ut

3. *Prima assertio: ad commutationem voti in æquale bonum necessaria est auctoritas Praelati.* — Nihilominus dico primo: ad commutationem in æquale bonum, etiamsi constet certo esse tale, necessaria est auctoritas Praelati. Hæc est sine dubio sententia D. Thomæ, dicto art. 2, quia absolute ad commutationem requirit Praelati auctoritatem; commutatio autem simpliciter dicta maxime significat aequalitatem, tum quia commutatio ex se postulat aequalitatem, juxta sententiam Aristotelis, 5 Ethic., c. 4; tum etiam quia alias non oportueret commutationem distincte numerare præter dispensationem, si solum de commu-

tatione in minus intelligenda esset, quia illa est dispensatio quædam, vel solum erit ad illam necessaria potestas Prælati, quatenus partiale dispensationem continet. In eadem sententia est aperte Cajet., in eodem art. 12, dub. 4 et 2, et ita intelligit D. Thomam, et expresse Angel., *Votum*, 4, num 2. Item Armil., num. 14, sequitur doctrinam Cajet. Item Tabien., verb. *Dispensatio*, num. 40; expressius Navarrus et Covarr., citati cap. præced.; et Cor. dub., d. quæst. 149; Graff., lib. 2 Decis., c. 30, n. 4; Vivald., 3 part. Candelab., cap. 14, num. 45; Abul., in 30 cap. Numer., quatenus a quæstione 103 usque ad 106 dicit, commutationem fieri non posse nisi ex justa causa, et ejus auctoritate, qui vicem Dei gerit, solumque in quæstione 110 excipit commutationem, in id quod est evidenter melius. Et hic etiam addi possent Soto et Emman. Rodr. supra, ultra omnes auctores præcedenti capite allegatos, qui dicunt, etiam ad commutationem in melius requiri Prælati auctoritatem.

4. Probari autem potest hæc assertio ex c. 1, de Voto, etiam juxta latiorem interpretationem supra datam. Nam requirit auctoritatem Prælati, quoties incertum fuerit an res sit gratior Deo; ergo multo magis requiret illam, quando ad summum constat esse æqualem, et non meliorem. Confirmari potest primo, quia jura, quoties tractant de commutatione etiam per Prælatum facienda, ad hoc inclinant ut fiat in melius, ut in d. c. 1 et 2, et c. *Quod super his*, cum aliis, de Voto; supponunt enim commutationem, etiamsi fiat auctoritate Prælati, per se loquendo debere fieri in æquale; et quia difficillimum est attingere ipsum æquale, inclinandum esse in melius, ut Dei negotium fideliter agatur. Non parum etiam confirmatur hæc sententia ex indultis, quæ conceduntur ad commutanda vota, ut statim videbimus. Ratio denique est, quia promissio solvenda est in propria specie, quantum est ex vi fidelitatis; ergo ita servanda est, nec potest mutari propria auctoritate, nisi ubi fuerit aliquis excessus, ratione cuius promissio non censeatur obligare; ergo, eo ipso quod mutatur materia in non meliorem, non servatur fidelitas præmissionis. Et declaratur primo, quia in evidenter melius fit commutatio sine violatione fidelitatis, quia in ipso voto intelligitur sic posita conditio et exceptio melioris; non sic autem intelligitur excepta æqualis materia. Alias nullum votum intelligeretur magis factum de materia determinata, quam de qualibet æquali, quod videtur absurdum, et contra

communem sensum præmissionum. Unde confirmatur secundo: nam hac ratione de juramento diximus, non posse commutari in æquale, etiam in piis juramentis, quæ votis sunt similia, quia, eo ipso quod non datur Deo aliquid melius, merito intelligimus sibi gratius esse, ut testimonium ejus in ea forma, in qua ad ductum est, verum reddatur; sic ergo in præsenti, cæteris paribus, gratius est Deo ut verbum sic promissum formaliter compleatur, et non per æquipollentiam. Accedit tandem communis ratio, quia est difficillimum attingere æqualitatem, et ideo non est verisimile hoc fuisse concessum cuilibet votenti, maxime in propria causa; quæ ratio declaratione indiget, quam statim trademus.

5. Secunda assertio: hæc commutatio nequit fieri sine justa causa, licet parva sufficiat.— Dico secundo: hæc commutatio in æquale fieri non potest sine aliqua justa causa, licet parva sufficiat. Ita sentiunt auctores allegati fere omnes, et Navar., cons. 18, de Voto, licet contradicant Cordub. et Angles, qui judicio meo non loquuntur consequenter. Et ratio sumitur ex proxime dictis, quia, eo ipso quod opus reddendum, secundum se non est melius, est magis consentaneum excellentiae divinæ, ac fidelitati ei debitæ, solvere in propria specie quod fuit promissum; ergo ut non fiat hoc quod per se debitum est, aliqua causa postulatur. Et ita hæc assertio et præcedens se mutuo juvant; nam, eo ipso quod potestas Prælati ad hanc commutationem necessaria est, intelligimus gerere vices Dei in hac commutatione, ejusque consensum interpretari; ergo necesse est ut aliqua rationabili causa duatur, et non solum quia sibi ita placet, quia hæc nulla ratio est ad interpretandum consensum Dei. Unde etiam in hac commutatione verum est Innocentii, Panormitani et aliorum principium, commutationem esse quamdam dispensationem, quia, eo ipso quod non impletur promissum in propria specie, nec secundum conditionem aliquam in eo inclusam, dispensatur in aliquo rigore fidelitatis; ergo requiritur causa. Et inde etiam concluditur, esse necessariam potestatem, quia dispensatio, quantumvis minima, non potest fieri sine potestate. Item si requiritur causa, signum est debere fieri rationabilem remissionem ex parte Dei, saltem quoad remittendam determinationem obligationis ad talen materiam; ergo signum est requiri potestatem. Denique commutatio in æquale sine causa interveniente non habet aliquam rationem honestatis

et 2, de Voto; semper enim ad commutationem requirunt saltem æqualitatem. Idem Sylv., *Votum*, 5, in fin.; Greg. Lop., in Leg. 6, tit. 8, p. 1, n. 5.

8. Ex quibus sumitur ratio assertionis, quia privilegia hæc, licet favorabilia sint, non sunt extendenda ultra verbi proprietatem: commutatio autem propriæ significat æqualitatem, ut ex Aristotele adnotavimus cum Cajetano, et fere aliis Doctoribus. Item si per hæc privilegia commutatio hæc fieri posset in minus ex directa intentione commutantis, eadem ratione posset fieri in notabiliter minus, causa id exigente; consequens est adeo falsum, ut etiam ab adversariis non concedatur. Sic enim fieret ut talis potestas extenderetur ad commutationem voti, prout ordinario modo dispensari solet, quia semper est cum aliqua commutatione; hoc autem est falsum, et contra omnes, ut supra visum est. Prima vero sequela patet, quia si commutatio in proprietate vocis comprehendit commutationem in minus, eadem ratione comprehenderet omnem latitudinem ejus in quacumque proportione fiat, et ita nulla erit ratio limitandi privilegium, cum intra vocis proprietatem extendi possit. Quod si commutatio in minus non est tantum commutatio, sed etiam propria dispensatio, ut re vera est, non possunt talia privilegia ad illam extendi. Neque etiam arbitrio dispensantium relinquendum est, ut sibi præscribant inæqualem commutationem, quam possunt facere vel non facere, cum hoc non possit certa ratione discerni vel fundari; ergo sistendum est in commutatione æquali. Confirmatur, quia dominus, qui dat procuratori suo commissionem ad vendendum et commutandum, in rigore tantum dat facultatem faciendi illos contractus cum æqualitate; nam quidquid inde minuitur non est commutatio, sed donatio, et ita non comprehenditur sub tali facultate; ita ergo est in præsenti.

9. Ne tamen nimium rigorosa et scrupulosa hæc sententia videatur, advertendum est sensum illius esse, intentionem commutantis per hujusmodi privilegia debere semper tendere ad æqualitatem, et ad eamdem attingendam per discretionem et prudentiam conari. Quod si hoc observans bona fide commutat, valida erit commutatio, etiamsi forte in re fiat in minus, quia hæc morales facultates hanc latitudinem postulant, neque humano modo aliter possunt exerceri, et ideo sine dubio ita conceduntur. Præsertim quia tunc non potest multum aberrari ab scopo; parum autem in mo-

ralibus pro nihilo reputatur, maxime procedendo bona fide, quæ in hoc negotio semper postulatur. Unde necesse est ut commutatio fiat sub ratione æqualis, et sub probabili iudicio de æqualitate. Quod si sit dubium tam de excessu quam de defectu, illa etiam censetur æqualitas, quando dubium in utramque partem æqualiter vergit, quia humanum arbitrium non potest certius de his judicare. Imo, si non constet opus, in quod votum commutatur, esse minus bonum, sed dubium sit an perveniat ad æqualitatem, et alias interveniat rationabilis causa commutandi, et non impnendi majus onus, probabile est posse commutationem fieri per hanc potestatem; tum quia parva potest esse inæqualitas, quæ moraliter non reputatur aliquid; tum quia res et judicia humana non admittunt majorem certitudinem; tum quia propter hæc dubia videntur maxime concedi hæc facultates.

40. *Cajetani advertentia.* — Atque hinc facile patet altera pars de causa, tum quia, ut dixi, necessitas potestatis delegata et exigentia causæ sese comitantur; tum etiam quia ipse delegans, seu habens potestatem ordinariam, non potest commutare sine causa; ergo multo minus poterit delegatus. Sufficiet autem (ut etiam dixi) causa levis, quia parva est etiam remissio, quæ per commutationem fit. Unde prudenter advertit Cajetanus interdum posse sufficere causam justæ condescensionis cum fragilitate poenitentis, seu voventis, ut cum gaudio et non gemendo debitum suum solvat, quando recta ratione credi potest hoc esse opus gratitudinis, vice Dei exhibitæ, ut non videatur cum tanto rigore exigere definitum debitum a liberali debitore, qui voluntarie se obligavit. Et ad hoc suadendum valent aliquid motiva primæ sententiae supra allata. Addo vero interdum hæc indulta seu facultates ad has commutations concedi sub aliquo onere, et ex generali causa boni communis, et tunc ipsa causa, et modus obtinendi tales facultatem, sufficiens videtur ad honestandam commutationem æqualem sine alia speciali causa. Et hoc modo videtur hæc facultas dari per jubilæa ordinaria, et per Bullam Cruciatæ, et similia. Secus vero est, quando simpliciter delegatur hæc potestas in gratiam delegati, ut fit per privilegia religionum; vel quando simpliciter conceditur in favorem privatæ personæ, vel in remedium alicujus particulae onoris; tunc enim necessaria est specialis causa, ut dictum est.

41. *Qui certam religionem vorvit, non potest*

suo arbitrio aliam æqualem ingredi. — Ad duo prima fundamenta contrariæ sententiæ solutio patet ex dictis. Exempla vero quæ in tertio loco proponebantur, dicimus posse in contrarium retorqueri. Nam in primo negatur quod assumitur, quia qui certam ac determinatam religionem vorvit ex peculiari intentione illius, non potest suo arbitrio aliam æqualem ingredi, tum propter omnes rationes factas; tum etiam quia in hac speciali materia longe difficultius est de tali æqualitate judicare; tum præterea quia post promissionem in una religione non est licitus transitus ad aliam æqualem. Ergo idem cum proportione erit in promissione profitandi, vel ingrediendi religionem. Et ideo solent Pontifices concedere privilegia, ut votum religionis in aliqua censeatur completum, licet de alia æquali sit factum, quasi generalem commutationem concedentes, quæ in favorem religionis honestatur. Hoc autem maxime procedit inter religiones specie diversas; nam si tantum sint monasteria diversa ejusdem religionis, distinctio est quasi materialis. Unde licet votum sit de uno factum, et in alio impleatur, non censetur commutatio moralis, quia illa determinatio fuit accidentaria, et in ea promissione non intenditur commodum monasterii, sed spirituale bonum voventis, quod in utraque idem est et ejusdem rationis, et ideo votum in propria specie impleri censetur. Nisi fortasse in observantia regulæ sit magna disparitas, nam tunc rigor obligationis servandus esset, quia procederet eadem ratio. Sed de hoc voto plura in sequenti volumine.

42. Ad aliud exemplum, dicimus imprimis non procedere in votis personalibus, quæ sunt de operibus virtutum diversarum rationum, inter quæ non admittitur illa commutatio. Deinde pro votis realibus observanda sunt, quæ in simili punto de juramento promissorio diximus. Nam quædam sunt res, quæ facile inter se commutantur, et moraliter pro eadem reputantur, ut triticum, vinum, et similia; aliae sunt quæ non habent tam facilem commutationem, et quæ ratione suæ speciei peculiarem estimationem habent, ut domus, equus, et aliae res, quæ non ita facile usu consumuntur. Inter priores ergo admitti posset solutio in re simili cum æqualitate, quando specialis ratio non obstaret, quia non censetur moralis mutatio, sed tanquam idem reputatur. In posterioribus vero non est admittenda sine expresso consensu ejus, in cuius utilitatem res cedit. Unde in illo exemplo, si promisi

pecuniam, in rigore non satisfacio, dando calicem, quia fortasse mihi utilior est pecunia, quia universalior habet usum; et licet calix ratione materiæ et operis possit vendi, tamen illud ipsum est gravamen minuens æqualitatem, præterquam quod morale est, non posse facile tanti vendi, quanti aestimatur. E contrario etiam, si promisi calicem Ecclesiæ, in rigore non satisfaciā dando valorem, quia præter id, quod est prædictio aestimabile, potest esse in calice peculiaris commoditas, vel aestimatio. Unde in his rebus sicut nemo, in cuius commodum res cedit, potest invitus ad commutationem compelli, ita etiam respectu Dei fieri non potest sine consensu ejusdem partis, vel superioris, qui vice Dei solutionem approbet.

13. *Quale peccatum sit votum in æquale propria auctoritate et sine causa commutare.* — Sed quærer tandem aliquis, esto non licet commutare votum in æquale propria auctoritate, an, si fiat de facto, sit peccatum mortale, vel tantum veniale. Videri enim potest hoc secundum, quia respectu voti illa materia transgressionis videtur levis; dictum est autem supra, transgressionem voti in materia levi tantum esse peccatum veniale; ergo. Major patet, quia ibi solvitur æquale, in quo videtur posita substantia voti; quod autem sit in hac vel illa specie, non videtur esse circumstantia adeo gravis, ut ad mortale peccatum sufficiat. Unde similiter videri potest, Praelatum non peccare mortaliter commutando votum in æquale sine ulla causa, sed pro sola voluntate sua, vel voventis; quia, licet non bene utatur sua potestate, non videtur esse abusus in materia gravi, nec cum gravi Dei injuria.

14. *Dubii resolutio.* — Ad interrogationem dico, licet non videatur improbabile, tamen, consequenter loquendo, aliter sentiendum esse. Quia vovents non habet potestatem ad hanc commutationem faciendam; ergo licet illam faciat, nihil facit; ergo manet integra obligatio voti; ergo si illam non impleat, non obstante alio opere, quod fortasse per modum commutationis fecit, peccat transgrediendo totum votum, ac subinde mortaliter. Unde si quis faciat tale opus, animo non implendi aliter votum prout factum fuit, peccabit mortaliter, per se loquendo, nisi per ignorantiam, vel adhesionem ad aliam opinionem, quam putat probabilem, excusatetur. Et eadem ratio non excusat a gravi lapsu Praelatus commutans sine ulla causa, licet æqualitatem ser-

xiv.

vet in commutatione, nisi aliquam addat recompensationem, ob remissionem quam facit de rigore promissionis. Ratio est, quia exceedit in sua potestate, unde facit actum de se nullum; illa ergo remissio invalida est; ergo abutitur potestate in re gravi. Cujus signum est, quia non reddit subditum tutum in conscientia; ergo graviter peccat, et decipit subditum, tollendo vinculum quod auferre non potest. Quamvis autem hæc vera sint, quando commutatio est omnino voluntaria et irrationabilis, tamen moraliter fere semper excusari poterit, quia, ut dixi, parva causa sufficit, scilicet, ut vovents libentius et alacrius Deo serviat, et ut gratitudo quædam ex parte Dei ostendatur.

15. *Quando est necessarium uti redēptionē in commutando votum.* — *Sensus dubii expenditū.* — *Aliorum sententia.* — Ultimo inquiri potest an in commutatione facienda servanda sit etiam similitudo; ubi etiam explicandum erit quando sit necessarium uti redēptionē in voto commutando. Sensus ergo dubii est, an oporteat votum reale in reale onus commutare, quæ dicitur voti redēptionē; et eadem ratione, an votum personale redimi possit, vel debeat necessario commutari in personale onus, et cum proportione de mixto. Multi enim Doctores judicant necessarium esse hanc proportionem servare; ideo enim dicunt vota realia redimenda esse, et in votis mixtis, ut peregrinationis, expensas redimendas esse, onera vero personalia esse commutanda in alia proportionalia. Ita sentit Angelus, *Votum*, quarto, numero duodecimo; Cajetanus, verb. *Votorum dispensatio*, circa finem; Navar., c. 12, n. 77; Angles, quæst. de Voto, art. 4, difficult. 7; Greg. Lopez, in leg. quarta et quinta, tit. 8, part. 1, et ex ipsis textibus colligitur. Et fundatur in c. 2, c. *Magnæ*, c. *Ex multa*, c. *Quod super his*, de Voto; ex quibus habetur, in voto peregrinationis computandas esse expensas, ut redimantur, et labores, ut commutentur; ergo idem est in omnibus similibus. Congruentia redi potest, quia inter similia versatur propria æqualitas, et non difficile inveniri potest; inter dissimilia vero, et (ut ita dicam) heterogenea vix attingi poterit. Item in votis realibus est specialis ratio, quia ordinarie cedunt in utilitatem alicuius, quæ videtur in commutatione consideranda et retinenda, quoad fieri possit.

16. *Votum mixtum per solam redēptionē tolli potest.* — *Idem de personali dicendum.* — Verumtamen neque auctores allegati ponunt